

Радіація не замкнена у зоні: як із Чорнобиля навіть зараз тікають небезпечні ізотопи

11:28 26.04.2026 Нд

4 хв

Чи становлять загрозу води Прип'яті, які впадають Дніпро?

ВАСИЛИНА КОПИТКО

Головне завдання підприємств у зоні - запобігти "витоку" радіації за межі території відчуження (фото: Віталій Носач/РБК-Україна)

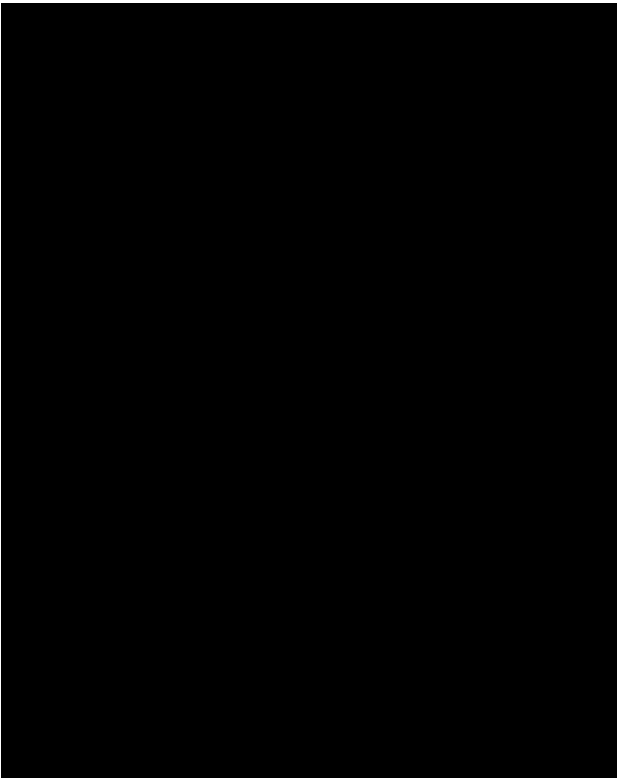
Радіація з Чорнобильської зони здатна мігрувати на чисті землі. Основним каналом розповсюдження небезпечних часток є води Прип'яті, а також вітри, які разносять пил і дим від пожеж.

Про це в [інтерв'ю РБК-Україна](#) розповів радіоеколог та генеральний директор "Екоцентру" Сергій Кірєєв.

Читайте також: [Чи є мутанти у Чорнобильській зоні? Науковець розповів, що відбувається з тваринами](#)

Головне:

- **Вода як основний шлях:** Від 90% до 98% радіоактивності вноситься за межі Чорнобильської зони через річку Прип'ять. Цей процес триває цілорічно, на відміну від повітряного виносу.
- **Критична роль пожеж:** Під час масштабних лісових загорянь обсяг радіації, що потрапляє у повітря, може дорівнювати річному виносу всіма річками зони.
- **Загроза для Києва:** Радіоактивна зола після пожеж швидко вимивається опадами у Дніпровський каскад. Це створює прямі ризики для питного водопостачання мільйонів людей у Київській агломерації.
- **Бар'єрна функція лісу:** Чорнобильські ліси утримують радіонукліди у своїй біомасі. Пожежі руйнують цей захисний бар'єр, перетворюючи накопичену радіацію на летючі продукти горіння.
- **Військові перешкоди:** Через замінування територій доступ до осередків вогню обмежений. Це призводить до затримок у реагуванні та збільшує масштаби викидів радіонуклідів у довкілля.

Наслідки Чорнобильської катастрофи (інфографіка РБК-Україна)

Вода - головний "транспорт"

За словами фахівця, від **90% до 98%** активності радіонуклідів виноситься за межі зони через поверхневі води - річки та водотоки басейну Прип'яті.

Сьогодні концентрація ізотопів у воді зазвичай не перевищує гігієнічні нормативи. Вона суттєво менша за показники перших років після аварії, коли ще не було захисних дамб. Раніше, при водопіллі, річка виходила на забруднені ділянки заплави та змивала радіонукліди далі за течією. Так було у 1991-92-х.

"А в 1999-му на річці з льоду утворилися "затори" і вода вийшла з берегів. Тоді певний час вміст радіонуклідів перевищував встановлені нормативи", - згадує експерт.

Після спорудження двох захисних дамб такого масового змиву вже не відбувається. Обсяг винесення радіоактивних часток прямо залежить від рівня водності Прип'яті.

"В останні роки спостерігається гідрологічна посуха, тому винос радіонуклідів значно менший, ніж був у роки високої водності", - пояснює Кіреєв.

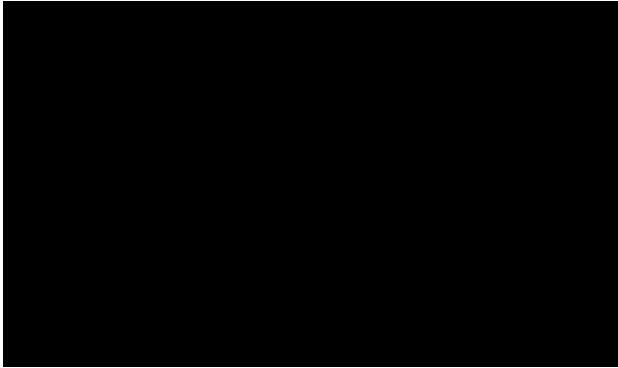
Читайте також: [ЧАЕС і місто з минулого: ексклюзивні кадри із Зони відчуження, де зупинився час](#)

Повітря та пожежі

Другий шлях - повітряний. Радіоактивний пил піднімається під час масштабних інженерних робіт або пожеж. І хоча пожежі - події короткочасні, їхні наслідки можуть бути катастрофічними:

- **Критичний викид:** Під час масштабних лісових пожеж обсяг винесеної радіації може дорівнювати річному вимиванню через річки.
- **Загроза для питної води:** Радіоактивна зола змивається опадами і потрапляє у Дніпро і Київське водосховище, що створює ризик для джерел питного водопостачання Київської агломерації.
- **Військовий фактор:** Ситуація ускладнюється мінуванням територій, що заважає ліквідаторам вчасно гасити вогонь.

"Значні території заміновані, що обмежує доступ до осередків пожеж і унеможлиблює проведення повноцінних профілактичних заходів. Це призводить до затримок у реагуванні й збільшує масштаби потенційних загорянь", - каже Кіреєв.

Картошхема поширення масштабних пожеж в ЗВ у 2015-2024 рр.
(за даними NASA, візуалізація "Екоцентру")

Техногенний винос

Третій шлях - це транспорт, вантажі та персонал. Для мінімізації цього ризику в зоні діє суворий дозиметричний контроль на КПП.

"При перевищенні встановлених контрольних рівнів (КР) на одязі або взутті проводиться дезактивація. Якщо не вдається це зробити, речі вилучають і передають на захоронення. Транспорт та вантажі при перевищенні КР направляють на пункт дезактивації", - каже експерт.

Які радіонукліди залишаються у зоні

За словами Кіреєва, у зоні залишаються низка небезпечних ізотопів, хоч їхня кількість знижується.

"Цезій-137 розпадається за 28 років, стронцій-90 - за 30 років. Тобто вже зараз цих елементів стало наполовину менше, ніж було одразу після аварії. Але досі багато ізотопів америцію і плутонію. Наприклад, плутоній-239 має період напіврозпаду 24 тисячі років", - додає Кіреєв.

Найвищі показники радіації фіксують біля проммайданчика та на місцях випадіння радіонуклідів. Середня потужність на адміністративно-побутовому корпусі станції (АПК-1) близько 0,4 мкЗв/год, на нафтобазі - 4,5 мкЗв/год на ДСГ-2 - 7,3 мкЗв/год. При цьому норма для цивільного населення - 0,3 мкЗв/год.

Читайте також про те, що [у радіактивно забрудненому місті Прип'ять](#) на постійній основі мешкають лисиці, зайці та соколи, а от великі звірі переважно використовують місто лише для транзиту.

Раніше ми писали про те, що зоолог із Чорнобильського заповідника розповів, що колись [біля ставка-охолоджувача ЧАЕС та у відповідних каналах спостерігали гігантських сомів](#). Риба там виростала до понад півтора метра.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google!

Або читайте нас там, де вам зручно!

Більше по темі:

ЧАЕС

Чорнобиль

Зона відчуження

радиационная опасность

НОВИНИ

ЧАЕС і місто з минулого:
ексклюзивні кадри із Зони
відчуження, де зупинився
час

АНАЛІТИКА

Юлія Акимова, Ростислав
Шаправський

Довіра українців до поліції
нищиться через
мобілізацію: інтерв'ю з
Іваном Вигівським

НОВИНИ

Новини України

Війна в Україні

Економіка

Світ

Надзвичайні події

ПОЛІТИКА

БІЗНЕС

Економіка

Фінанси

Авто

Tech

Енергетика

АНАЛІТИКА

Статті

Інтерв'ю

Точка зору

ЖИТТЯ

Гроші

Зміни

Освіта

Суспільство

РОЗВАГИ

Шоу бізнес

Поради

Гороскопи

Свята

Цікаве

Спорт

LIFESTYLE

Психологія

Їжа

Подорожі

Здорове життя

Мода та краса

Про компанію

Редакційна політика і стандарти

Як стати нашим автором

Правила користування

Правова інформація

Політика конфіденційності

Контакти

Команда

Вакансії в РБК-Україна

Розмістити рекламу

Інформаційний портал «РБК-Україна» має тримовну версію (українську, російську та англійську), головна сторінка portalу - <https://www.rbc.ua>. Фотографії, зображення належать їх правовласникам. Всі фотографії на Порталі, авторами яких є журналісти «РБК-Україна», розміщені на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International. Редакція «РБК-Україна» може не поділяти точку зору авторів. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. За достовірність та зміст реклами відповідальність несе рекламодавець. Матеріали, позначені плашкою: «Прес-релізи», «Спецпроект», «Партнерський матеріал», «Promo», «Благодійність», «Резонанс» розміщуються на правах реклами і призначені, як правило, для осіб, які досягли 21-річного віку. «Новини компанії» - це інформаційний формат, що охоплює новини, події та оголошення, пов'язані з діяльністю компаній, базуються на пресрелізах, які випускають самі компанії, і за які редакція не несе відповідальність. Онлайн-медіа «РБК-Україна» призначене для осіб віком від 21 року.

© LLC «UBT MEDIA», 2006-2026.